עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"ט מהלכות ביאת מקדש הלכה ה והלכה טו סמג לאוין שם:

יז ב מיי' שם הלכה טו וס"ב הלכה ז סמג לאוין שג:

יח ג מיי' פ"ה שם הלכה א ופ"ט הלכה טו סמג לאוין שו:

יט ד מיי' שם פ"ז הלכה א ופ"ט הלכה טו סמג לאוין שו:

כ ה מיי' שם פ"ה הלכה טו יז ופ"ט הלכה טו:

כא ו מיי' שם פ"ה הלכה יח ופ"ט הלכה טו ופ"ד מהלכות עבודת יוה"כ הלכה א:

כב ז ח מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הלכה כח:

כג ט מיי' פכ"א מהל' שבת הלכה כב סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכח סעיף לז:

מסורת הש"ס

תורה אור

מיתיבי זר ואונן שיכור ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול וכן יושב וכן שמאל פסול תיובתא והא רב ששת הוא דאותבה דאמר ליה רב ששת לאמוריה דרב חסדא *בעי מיניה מרב חסדא הולכה בזר מהו אמר ליה כשירה ומקרא מסייעני וישחטו הפסח ויזרקו הכהנים מידם והלוים מפשיטים ומותיב רב ששת זר ואונן שיכור ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול וכן יושב וכן שמאל פסול בתר דשמעה הדר אותבה והא רב חסדא קרא קאמר דעבוד מעשה איצטבא. בעי רב פפא חפן חבירו ונתן לתוך חפניו מהו מלא חפניו בעינן והא איכא או דילמא ולקח... והביא בעינן והא ליכא תיקו. בעי רבי יהושע בן לוי חפן ומת מהו שיכנס אחר בחפינתו א"ר חנינא בא וראה שאלת הראשונים למימרא דרבי יהושע בן לוי קשיש והאמר רבי יהושע בן לוי התיר לי רבי חנינא לשתות שחלים בשבת לשתות פשיטא דתנן *כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל המשקין שותה (א) אלא לשחוק ולשתות שחלים בשבת היכי דמי אי דאיכא סכנתא משרא שרי ואי דליכא סכנתא מיסר אסיר לעולם דאיכא סכנתא והכי קא מבעיא ליה מי מסיא דניחול עלייהו שבתא או לא מסיא ולא ניחול עלייהו שבתא ומאי שנא רבי חנינא משום דבקי ברפואות הוא דאמר ר' חנינא *מעולם לא שאלני אדם על מכת פרדה לבנה וחיה והא קא חזינן דחיי אימא וחיית והא קא חזינן דמיתסי בסומקן אינהו וחיורן ריש כרעיהו קאמרינן מכל מקום שמע מינה דרבי חנינא קשיש אלא הכי קאמר שאלתן כשאילה של ראשונים ומי אמר רבי חנינא הכי והאמר רבי חנינא בפר ולא בדמו של פר *ואמר רבי חנינא קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה ולא כלום הכי קאמר מדקא מבעיא ליה הא מכלל דקסבר בפר ואפילו בדמו של פר ולמאי דסבירא ליה שאילתו כשאילת הראשונים מאי הוי עלה אמר רב פפא אי חופן חוזר וחופן חבירו נכנס בחפינתו דהא מקיימא חפינה אי אין חופן וחוזר וחופן תבעי לך אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא אדרבה אי חופן וחוזר וחופן לא יכנס אחר בחפינתו אי אפשר שלא יחסר ושלא יותיר ואי אין חופן חוזר וחופן תיבעי לך דאיבעיא להו *חופן חוזר וחופן או לא תא שמע כך היתה מידתה מאי לאו כשם שמדתה מבחוץ כך מדתה מבפנים לא דילמא שאם רצה לעשות מדה עושה אי נמי שלא יחסר ושלא יותיר תא שמע

ביצד

רש"י

זר ואונן שיכור ובעל מום. כולהו נפקי לן מקראי דמחלי עבודה בפ"ב דזבחים (דף טז:): **וכן יושב.** דבעי לעמוד לשרת (דברים יח): **והא רב ששת הוא דאותבה.** להא מתני' לאמוריה דרב חסדא כדמפרש ואזיל אלמא שמיעא ליה והיכי טעי למיפשט דכשרה בשמאל: **ויזרקו הכהנים** (ב) **(הדם) מידם** של שוחטים שהם זרים (ג) אחרו וקבלו הדם מיד הכהן המקבל והוליכוהו אל הזורק: **ומותיב רב ששת** גרסינן: **בתר דשמעה.** דאותבוה ניהליה הכא הדר אותבה איהו לרב חסדא: **מעשה איצטבא.** המקבלים היו מושיבים את הדם ביד הזרים ואין הזרים מקרבין אותו אצל המזבח כלל אלא מושיבים הדם על ידם כאשר על גבי איצטבא: **או דילמא ולקח והביא.** דלוקח נמי אמלא חפניו קאי: **מהו שיכנס אחר.** כהן המשמש תחתיו מהו שיכנס לפנים בחפינה זו שנתן הראשון לתוך הכף ואין צריך לחזור ולחפון: **א"ר חנינא.** לתלמידים בא וראה שהדור האחרון זוכה להתחכם כדורות הראשונים שאף אני הייתי שואל שאלה זו ועכשיו שאלה רבי יהושע בן לוי שהוא מן הראשונים: **שחלים.** קרסו"ן: **לשחוק** ולשתות: **לבנה וחיה.** המכה: **שמע מינה.** דרבי יהושע בן לוי לאו הוה קשיש מדקרי ליה רבי דקאמר לי התיר רבי חנינא ולא היה דרך הזקנים לומר על הבחורים רבי אלא לי התיר חנינא היה אומר, כלומר לי אמר חנינא שהיא רפואה: **אלא הכי קאמר** ר' חנינא לתלמידיו בא וראה ששאלתן של אחרונים כשאלתי שאני מן הראשונים שאף אני הייתי מתקשה: **ומי אמר רבי חנינא הכי.** מי מספקא ליה אי נכנס אחר בחפינתו אי לא: **בפר ולא בדמו של פר.** בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר (ויקרא טז) ולא בדמו של פר שאם שחט פרו ומת אין המשמש תחתיו נכנס באותו דם לפנים אלא צריך להביא פר אחר ולשחוט וכיון דצריך להביא פר אחר צריך לחפון לאחר שחיטתו: (ד) **ואמר רבי חנינא קטורת שחפנה קודם שחיטה לא עשה ולא כלום.** שכן סדר העבודות [א] בעינן וחפן ומת נמי אי אפשר שלא שחט פרו תחילה וזה הבא אחריו צריך להביא פר אחר ואי אמרת יכנס בחפינתו של ראשון נמצאת חפינה זו קודם שחיטת פרו של שני: **הכי קאמר רבי חנינא** מדקא מבעיא ליה לרבי יהושע בן לוי הא, מכלל דס"ל דאין צריך להביא פר אחר דאם כן הואי לה קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר: (ה) **ולמאי דס"ל.** יפה שאל כשאילת הראשונים-אותן שנחלקו עלי בפר ואפילו בדמו של פר אף להן נשאל שאילה זו: **מאי הוי עלה.** חפן ומת מהו שיכנס אחר בחפינתו: **אי חופן חוזר וחופן.** אי מפשטא לן בעיין דאיבעיא לן גבי חפינת פנים אם צריך לחזור ולחפון או לא ותימצי לומר דצריך לחזור ולחפון חבירו נכנס בחפינתו דהא מיקיימא חפינה: **אדרבה אי חופן וחוזר וחופן.** לא אין חבירו נכנס בחפינתו שאי אפשר שלא יחסיר חבירו ושלא יותיר (ז) *חפניו של ראשון שוין לחפניו של שני:

כילד

תוספות

זר ואונן ושיכור. בספ"ק דזבחים (דף יד:) נמי מייתי לה ופירש שם רש"י שיכור שתויי יין והקשה רבינו חיים כהן זצ"ל דבס"פ אלו מומין (בכורות דף מה:) תנן החרש והשוטה והשיכור פסולין באדם וכשרים בבהמה וכו' ופריך בגמ' שיכור אחולי מחיל עבודה ובהדי מומי בעי למיחשביה ומוקי לה בשאר דברים המשכרים ודלא כרבי יהודה דאמר חייב מיתה אף בשאר דברים המשכרים על כן פירש רבינו חיים דהכא נמי מיירי בשאר דברים המשכרים וריצב"א פי' דפרש"י עיקר ואדרבה מהתם יש ראיה לפירושו מדפריך סתמא שיכור אחולי מחיל עבודה וכו' אלמא דסתם שיכור מיירי בשתויי יין והתם דקשיא ליה בהדי מומין בעי למיחשביה להכי מוקי ליה בשאר דברים המשכרים אבל הכא דקתני ליה בהדי מחללי עבודה נוקמיה בשתויי יין כמו סתם שיכור דבכל דוכתא: **בעי רב פפא חפן חבירו ונתן לתוך חפניו מהו מלא חפניו בעינן וכו'.** תימה לי הא איבעיא ליה לעיל כבר כי האי גוונא גבי בין הביניים וי"ל באת"ל קאמר את"ל בין הביניים לא דלא קרי ביה "ולקח והביא" כיון דלא אתי מכח גברא הכא מאי מי אמרינן אע"ג דלאו איהו חפן מ"מ כיון דמכח גברא קאתי שפיר דמי ושפיר קרינן ביה "ולקח" הלוקח מי שהוא ויש בחפניו של כ"ג והדר נעייל הוא וקרי ביה "מלא חפניו והביא" או דילמא "ולקח והביא" בעינן שהלוקח יביא: **אי חופן** וחוזר וחופן נכנס חבירו בחפינתו. תימה אי חובה הוא לחפון פעמיים אחד מבחוץ ואחד מבפנים היכי עייל חבריה בחפינתו מ"מ הרי לא חפן כהן אחד תרי זימני ונראה דה"פ אי חופן וחוזר וחופן לפי שמן התורה אין לדבר קצבה שיכול לחפון כל כך פעמים כמו שירצה ובלבד שלא יחסיר ולא יותיר ולהכי תקינו רבנן שיחזור ויחפון בפנים שמא נתפזר לו מן הקטורת בדרך ונחסר קצת וא"כ אם חפן ונתן לתוך הכף ומת בחוץ חוזר חבירו וחופן פעם שנית וחוזר וטוען לכף ונכנס דקרינן ביה מלא חפניו והביא דליכא אלא הבאה אחת ואי אין חופן וחוזר וחופן משום דמשמע מלא חפניו חד אמר רחמנא ולא תרי זימני מלא חפניו א"כ אין חבירו נכנס בחפינתו:

והאיכא

רבינו חננאל

ומותבינן עליה הא דתני זר ואונן שכור ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול וכן יושב וכן שמאל תיובתא ואקשינן וכי רב ששת לא הוה ידע להא מתניתא דהא רב ששת דאותבה לרב חסדא במס' שחיטת קדשים באחרית פרק א' בעידנא דפשיט הולכה בזר כשרה ומקרא מסייעני וישחטו הפסח ויזרקו מידם והלוים מפשיטים. דייקינן מדכתיב ויזרקו הכהני' מידם מכלל שלא היתה הולכה בכהנים אלא בזריקה בלבד. ואיתביה רב ששת הא מתני' ופרקינן בתר דאיתותב בה רב ששת הדר הוא ואותבה לרב חסדא. ואוקימנא לרב חסדא דעביד מעשה אצטבא כלומר כולם עומד בשורה וזה מושט לזה וזה מושיט לזה. והולכה שלא ברגל כי האי גוונא *)ואין הולכה בזה כלל. חפן כהן אחר ונתן בחפני כ"ג מהו להביא ולהקטיר כהן או צריך לחפון הוא תיקו. בעי ריב"ל חפן ומת מהו להיכנס אחר בחפינתו כו'. א"ר חנינא בוא וראה שאילת הראשונים ואקשינן למימר דריב"ל קשיש מר' חנינא (הוא) והאריב"ל התיר לי ר' חנינא לשתות שחלים בשבת ובעאי מיניה דהוה בקי ברפואות מאסו שחלים דניחול שבתא תשקנותו אי לא ואי"ל מאי ר' חנינא טריב"ל. קאמר לתלמידיו כשאילת הראשונים כלומר שאלוהו תלמידיו זו השאלה ואמר להן כבר שאלו את הגדולים מכם והוא ריב"ל ולא אפשיטא ליה. ומי

זבחים יד.

חולין ז.

[לקמן ס:]

[לעיל מז.]

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכל המשקין שותה אלא לשחוק:

מספקא ליה הא לר' חנינא. והא מדאמר ר' חנינא קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה כלום ואמר נמי בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר ולא בדמו של פר. כלומר אם שחט כ"ג פרו ומת אין אחר נכנס בדם זה הפר אלא צריך להביא פר אחר ולשחטו וליכנס בדמו מסילא שמעינן דאפילו אי חפן איהו קמיה שחיטת פרו ולא עשה כלום כ"ש אם חפן כהן אחר שלא עשה כלום. וא"כ מאי לא פשט להו משמעתי' ושנינן ה"ק מדקא מיבעיא ליה לריב"ל הא ש"מ דקסבר בפר ואפי' בדמו של פר וחפינה הוא דקא מיבעיא ליה ולמאי דסבירא ליה [שאילתו] כשאילת הראשונים כלומר מן דסבר בפר ואפילו בדמו של פר מאי הוי עלה אמר רב פפא אי חופן וחוזר וחופן נכנס השני בחפינתו של ראשון דהא לא אפשר דלא חפין ליה השני בשעת הקטרה וקא מקיימא חפינה בכהן המשמש בקטורת אי אין חופן וחוזר וחופן תיבעי לך. ואקשינן עליה אדרבא אי חופן בחוץ חוזר וחופן בפנים. לא תיבעי לך דודאי אינו נכנס השני בחפינת הראשון שאי אפשר שלא יחסר ושלא יותיר ובעינן להכניס מלא חפניו של מקטיר ממש לא פחות דהא מלא חפניו כתיב ולא יתר דהא חפניו כתיב אי אין חופן בחוץ חוזר וחופן בפנים אלא מערה הקטורת מן הכף אל המחתה וריו תבעי לך דאיבעיא להו התופן בחוץ חוזר וחופן בפנים אי לא. ת"ש

*) נ"ל דצ"ל לא הויא הולכה ואין הולכה כזו פוסל בזר כלל.

תוספות ישנים

ושיכור. אפילו לא הוי שתוי יין כגון שלא שתה בעיין ביאה: **וכן שמאל קשיא.** וממתניתין אין ראיה דהיינו משום דלא אפשר וקריאה לה נמי בהקומץ רבה (מנחות כה.) טומר מכללו אלא יוה"כ: **והלוים מפשיטים.** פשטא ויתיות כשירין בזר כדנפקא בסוף פ"ב לעיל (דף כו:) מקרא ומדברי קבלה לא ילפינן ליה: **בעי רב פפא חפן חבירו כו'.** תימה אמאי לא קמיבעיא ליה הכי בהנך בעיות דרב פפא דלעיל ועוד דאיכא נמי כי הך בעיא לעיל בין הביניים כו' והביא בעינן כו': **חפן ומת כו'.** פ"ה הוא מאי למיבעי חפן ונטמא או"ע כיון שכ"ג קיים יכול ליכנס אחר בעבודתו הואיל ועדיין הוא קיים וראוי לעבודה וי"ש כאן חפינה של כ"ג אבל כשמת אין כאן חפינה משום אדם בעולם. ה"ר יוסף: **חבירו נכנס בחפינתו.** דקא מקיימא חפינה ותו"ג דלא מקיימא חפינה ראשונה אע"פ שהיא עיקר דמתחשבה פסלה (כה א) וכדאמרן נמי לעיל דמה"ה אינו יכול לעשות מדה לחפינה ואפילו יכול לעשות מדה [הא] פי' לעיל שצריך לחפון מ"מ כיון שכ"ג חפן חפינה ראשונה וכ"ג שיכנים יחפין עוד סברא הוא שלא הקפיד הכתוב באותו כהן עצמו דהכי סבר רב פפא. ה"ר יוסף:

א) נ"ל ולאמרן:

שתם